

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3885/2546

นาย เจริญ จวงจวง โจทก์ นาย เวียงศักดิ์ ภูริวัฒน์ จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1055, ป.พ.พ. มาตรา 1061, ป.วิ.พ. มาตรา 55

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์และจำเลยทำสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญรับจ้างก่อสร้างอาคารเรียนในวิทยาลัยสารพัดช่าง เมื่อจำเลยก่อสร้างอาคารเรียนดังกล่าวเสร็จและได้รับเงินค่าจ้างครบถ้วนแล้ว ห้างหุ้นส่วนสามัญย่อมเลิกกันเพราะเสร็จการนั้นแล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1055(3) แม้หลังจากจำเลยได้รับเงินค่าจ้างงวดแรกจำเลยยินยอมคืนเงินลงทุนให้แก่โจทก์แล้วก็ตาม แต่โจทก์และจำเลยยังได้เถียงกันเรื่องจำนวนผู้เป็นหุ้นส่วน จำนวนเงินที่โจทก์ลงทุนไป จำนวนหนี้ที่ค้างชำระแก่บุคคลภายนอก ค่าตอบแทนและค่าผลประโยชน์ที่จำเลยจะต้องชำระให้แก่โจทก์ และผลกำไร ตามพฤติการณ์ดังกล่าวถือไม่ได้ว่าเป็นการตกลงกันให้จัดการทรัพย์สินโดยวิธีอื่นในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกัน แม้อัตินี้โจทก์จะมีได้ฟ้องแบ่งปันกำไรแต่โจทก์ฟ้องเรียกค่าตอบแทนและค่าผลประโยชน์จากจำเลยอันเกี่ยวเนื่องกับสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญระหว่างโจทก์กับจำเลย จึงต้องจัดให้มีการชำระบัญชีก่อนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1061 วรรคหนึ่ง เพื่อให้ทราบว่าห้างหุ้นส่วนสามัญมีหนี้สินเพียงใด โดยโจทก์จะต้องร้องขอให้ตั้งผู้ชำระบัญชีก่อนเมื่อโจทก์มิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าว โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระเงิน 1,087,139 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องจนกว่าชำระเสร็จแก่โจทก์ จำเลยให้การว่า โจทก์ จำเลย นายพิศณุเกียรติ บุญเกียรติ และนายอริคมเพชรสีชาว ตกลงเข้าเป็นหุ้นส่วนรับจ้างก่อสร้างอาคารเรียนในวิทยาลัยสารพัดช่าง นราธิวาส จากสำนักงานบังคับคดีจังหวัดนราธิวาส เป็นเงิน 3,358,420 บาท แบ่งชำระเป็น 2 งวด งวดแรกเป็นเงิน 1,500,000 บาท (ไม่หักภาษี) งวดที่ 2 เป็นเงิน 1,858,420 บาท (ไม่หักภาษี) โดยโจทก์เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง ส่วนจำเลยนายพิศณุเกียรติ และนายอริคมเป็นผู้ดำเนินการและควบคุมการก่อสร้าง เมื่อก่อสร้างเสร็จและเบิกเงินค่าจ้างมาแล้วให้หักเงินค่าใช้จ่ายที่โจทก์ออกไปก่อนคืนแก่โจทก์ หากเหลือผลกำไรสุทธิเท่าใดจึงแบ่งให้แก่หุ้นส่วนทั้ง 4 คนเท่ากัน จำเลยไม่ได้เสนอหรือตกลงให้ค่าตอบแทนเป็นเงิน 200,000 บาท ให้แก่โจทก์ ในการที่โจทก์วางเงินค้ำประกันการทำงานของจำเลยแต่อย่างใด การวางเงินค้ำประกัน 170,000 บาท ถือเป็นค่าใช้จ่ายที่โจทก์ต้องออกไปก่อนตามข้อตกลงเข้าหุ้นส่วนกัน จำเลยและหุ้นส่วนคนอื่นไม่ต้องรับผิดชอบใช้เงินในส่วนนี้ให้แก่โจทก์ ทั้งจำเลยและหุ้นส่วนคนอื่นไม่เคยเสนอหรือตกลงให้ค่าผลประโยชน์เป็นเงิน 300,000 บาท แก่โจทก์ จากการที่จำเลยได้รับเงินค่าจ้างงวดสุดท้าย ในการดำเนินการควบคุมการก่อสร้างจนเสร็จจำเลยเบิกเงินไปจากโจทก์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 912,798 บาท จำเลยได้ขอใช้เงินจำนวนดังกล่าวคืนให้แก่โจทก์ครบถ้วนแล้ว ส่วนค่าใช้จ่ายอีก 3 รายการ รวมเป็นเงิน 578,142 บาท (ที่ถูก 587,142 บาท) เป็นการจัดการโดยเครดิตและโดยเงินของจำเลยเองไม่เกี่ยวข้องกับโจทก์แต่อย่างใด จำเลยจึงไม่ต้องขอใช้เงินจำนวนดังกล่าวคืนให้แก่โจทก์ ส่วนค่าเสียหายที่โจทก์อ้างและเรียกร้องมาเป็นเงิน 582,203 บาท (ที่ถูก 587,139

บาท)นั้น ไม่ทราบว่าเป็นค่าเสียหายอะไร เพราะโจทก์ไม่ได้เสียหายในส่วนนี้โจทก์ไม่ได้บรรยาย
ฟ้องให้เข้าใจว่าค่าเสียหายในส่วนนี้มาจากไหน ฟ้องของโจทก์จึงเคลือบคลุม หลังจากจำเลยคืนเงิน
ค่าใช้จ่ายให้แก่โจทก์แล้ว เมื่อคำนวณถึงเงินค่าจ้างงวดสุดท้ายที่จำเลยจะได้รับอีกเป็นเงิน
1,858,420 บาท กิจการของหุ้นส่วนจะได้กำไรสุทธิเป็นเงิน 215,994 บาท (ที่ถูกนำจะเป็น
251,994 บาท) ซึ่งหุ้นส่วนแต่ละคนจะได้รับส่วนแบ่งกำไรเท่ากันคนละ 62,998.50 บาท
ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 9 พิพากษายืน
โจทก์ฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามที่คู่ความนำเสนอโดยไม่ได้เถียง
กันว่า เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2541 โจทก์และจำเลยตกลงเข้าเป็นหุ้นส่วนรับจ้างก่อสร้าง
อาคารเรียนในวิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาสจากสำนักงานบังคับคดีจังหวัดนราธิวาสในราคา
3,350,000 บาท แบ่งชำระค่าจ้างเป็น 2 งวด โจทก์ลงทุนเป็นเงินโดยเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการ
ก่อสร้าง ส่วนจำเลยลงแรงงานโดยเป็นผู้ควบคุมการก่อสร้าง ต่อมาวันที่ 15 มีนาคม 2542 จำเลย
ได้รับเงินค่าจ้างงวดแรก เป็นเงิน 1,500,000 บาท และนำเงินจำนวนดังกล่าวไปเข้าบัญชีเงินฝาก
กระแสรายวันเลขที่ 055-5-00140-1 ซึ่งโจทก์และจำเลยร่วมกันเปิดไว้ที่
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขา นราธิวาส เพื่อเป็นบัญชีหมุนเวียนในกิจการ
ดังกล่าวโดยมีเงื่อนไขว่าโจทก์หรือจำเลยคนใดคนหนึ่งมีอำนาจสั่งจ่ายเช็คเพื่อเบิกถอนเงินออกจาก
บัญชีดังกล่าวได้ สำหรับค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง จำเลยสั่งจ่ายเช็ค 3 ฉบับ ฉบับแรกสั่งจ่ายเงิน
218,603 บาท ลงวันที่ 16 มีนาคม 2542 ซึ่งต่อมาจำเลยแก้ไขวันที่สั่งจ่ายเป็นวันที่ 16 เมษายน
2542 เพื่อชำระหนี้ค่าวัสดุก่อสร้างให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดนราธิวาสทักซิณคอนกรีต ตามสำเนา
เช็คเอกสารหมายเลข จ.9 ฉบับที่สองสั่งจ่ายเงิน 345,000 บาท ลงวันที่ 15 มีนาคม 2542 เพื่อชำระหนี้
ค่าอะลูมิเนียมและค่าแรงตามสำเนาเช็คเอกสารหมายเลข ล.6 และฉบับที่สามสั่งจ่ายเงิน 23,539 บาท
ลงวันที่ 15 มีนาคม 2542 เพื่อชำระหนี้ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดตามสำเนาเช็คเอกสารหมายเลข
จ.5 นอกจากนี้จำเลยออกเช็คสั่งจ่ายเงิน 912,798 บาท ลงวันที่ 16 มีนาคม 2542 ให้แก่โจทก์ซึ่ง
โจทก์ได้รับเงินจำนวนดังกล่าวครบถ้วนแล้ว โจทก์มาฟ้องมูลละเมิดเรียกค่าเสียหายอ้างว่าจำเลย
ถอนเงินตามสำเนาเช็คเอกสารหมายเลข ล.6 แล้วไม่นำไปชำระหนี้ค่าอะลูมิเนียมและค่าแรง กับ
ค่าเสียหายในการที่จำเลยแก้ไขจำนวนเงินที่สั่งจ่ายจาก 23,539 บาท เป็น 242,139 บาท
รวมเป็นเงิน 587,139 บาท ฟ้องเรียกค่าตอบแทนเป็นเงิน 200,000 บาท ในการที่โจทก์วางเงิน
ค้ำประกันการทำงานของจำเลยและฟ้องเรียกค่าผลประโยชน์เป็นเงิน 300,000 บาท จากการที่
จำเลยตกลงให้โจทก์เมื่อจำเลยได้รับเงินค่าจ้างงวดสุดท้ายมาแล้ว ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของ
โจทก์มีว่า โจทก์มีสิทธิฟ้องเรียกให้จำเลยชำระค่าเสียหาย ค่าตอบแทน และค่าผลประโยชน์ตาม
ฟ้องได้หรือไม่ เห็นว่า โจทก์และจำเลยทำสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญรับจ้างก่อสร้าง
อาคารเรียนในวิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาสจากสำนักงานบังคับคดีจังหวัดนราธิวาสเมื่อจำเลย
ก่อสร้างอาคารเรียนดังกล่าวเสร็จและได้รับเงินค่าจ้างครบถ้วนแล้ว ห้างหุ้นส่วนสามัญย่อมเลิกกัน
เพราะเสร็จการนั้นแล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1055(3) แม้ข้อเท็จจริงจะ
ฟังได้ว่า หลังจากจำเลยได้รับเงินค่าจ้างงวดแรกเป็นเงิน 1,500,000 บาท จำเลยยินยอมคืน
เงินลงทุนให้แก่โจทก์แล้วก็ตาม แต่โจทก์และจำเลยยังได้เถียงกันเรื่องจำนวนผู้เป็นหุ้นส่วน จำนวน
เงินที่โจทก์ลงทุนไป จำนวนหนี้ที่ค้างชำระแก่บุคคลภายนอกตามสำเนาเช็คเอกสารหมายเลข ล.6 และ
จ.5 ค่าตอบแทนและค่าผลประโยชน์ที่จำเลยจะต้องชำระให้แก่โจทก์และผลกำไร ดังนี้ตาม
พฤติการณ์ดังกล่าวถือไม่ได้ว่าเป็นการตกลงกันให้จัดการทรัพย์สินโดยวิธีอื่นในระหว่างผู้เป็น

หุ้นส่วนด้วยกัน แม้คดีนี้โจทก์จะมีได้ฟ้องแบ่งปันกำไรก็ตาม แต่โจทก์ฟ้องเรียกค่าตอบแทนและค่าผลประโยชน์จากจำเลยอันเกี่ยวเนื่องกับสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญระหว่างโจทก์กับจำเลย จึงต้องจัดให้มีการชำระบัญชีก่อนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1061 วรรคหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้ทราบว่าห้างหุ้นส่วนสามัญมีหนี้สินเพียงใด โดยโจทก์จะต้องร้องขอให้ตั้งผู้ชำระบัญชีก่อน เมื่อโจทก์มิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าว โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง ปัญหาข้อนี้แม้จำเลยไม่ได้ให้การต่อสู้เป็นประเด็นไว้ แต่เป็นปัญหาอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชนศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 142(5) ประกอบด้วยมาตรา 246 และมาตรา 247 คดีไม่จำต้องวินิจฉัยฎีกาของโจทก์ข้ออื่นอีกต่อไป ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 9 พิพากษายกฟ้องมานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยในผล ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น" พิพากษายืน

องค์คณะ

เรวัตร อิศราภรณ์ · สายันต์ สุรสมภพ · วิศณุ เลื่อมสำราญ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/3885/2546>